

RUMUNSKÝ DENÍČEK

zapsala Baša s vydatnou pomocí Gamovou

poděkování za příspěvky patří ještě Pampošovi, Sorry,
Lucce, Kneečkovi, Shwillymu, Luise a ostatním.
A ještě dík Editě za pomoc při přepisování.

Praha 18.12.1986

čtvrtok 7.8.1986

PRVNÍ DOJMY - ODJEZD

"Kolik?"

"Patnáct."

"Týjo, já mám 17!"

"... a Sorry má jen deset!"

"Takovej m lidem bych nevěřil!"

Je horký srpnový podvečer. Členové i ex-člen oddílu Poseidon jsou shromážděni na Kosárkově nábřeží.

Shromáždění... to slovo vyvolává dojem statického nicnedělání a je stejně daleko od pravdy jako červotoč od pochopení nekonečnosti vesmíru. Spíš by se mělo říci, že se Poseidoni vzrušeně přesunovali po dvorku sem-tam, v hektickém spěchu přebalovali batohy, vážili je, již převážené batohy znova přebalovali tak, až byli s výsledkem jakž takž spokojeni.

"Nezapomněl jsem na něco?", zoufale přemýšlí každý nad svým kletrem a stírá pot z čela. "Aha, ještě kolíky! Ale kde, ksakru, jsou?"

V klubovně sedí admirál a rezignovaným zrakem obhlíží zběsile pulsující život oddílu chvíli před odjezdem.

Odchod.

Mates, který s námi nejdede, nás jde alespoň doprovodit na nádraží. Gam vyráží v čele a snaží se strhnout k odchodu ty, co se s Korzem nějak nemohou rozloučit. První skupina doráží do metra. Nasedáme do vagónu. U muzea zjišťujeme, že nám chybí Pampoš a Emča. Mates na ně čeká na nástupišti, my odjízdíme. Na nádraží potkáváme - Pampoše a Emču. Jeli tramvají. Mates nás dobíhá, vlak má devítiminutové zpoždění. Nasedáme. Těžký vzduch v kupé nás téměř sráží k zemi. Kdybychom hned neotevřeli okna, mohli jsme až do Simerie pěstovat tropické rostliny

noc ze 7.8 na 8.8.1986

NOC VE VLAKU

Ohnivé pohledy, rozpálené hlavy, zapařené nohy, teplý vítr, dusná atmosféra horké letní noci. A jak vřelé bylo přivítání Kneečka /Nýčka/ v Bratislavě!

RUMUNSKO 1986

čtvrttek 7.8. - pátek 22.8.

1. den - 7.8. - odjezd z nádraží Holešovice /18.20 hod./
2. den - 8.8. - nádraží v Simerii Petroșani údolím Maleia /606m/
3. den - 9.8. - nástup na Paríng - asi 8 km od Petroșani
Podul Rusu /1 060 m/, stanice lanovky /1 073 m/, která nás vyváží na Cabanu Rusu /1 685 m/. Na Poiana Nedeii odbočujeme vlevo od značky, směrem k jezeru Miju /1 980 m/
4. den - 10.8. - přes vrchol Círja /2 405 m/, po úbočí Gemănește /2 426 m/, přes vrchol Paríngul mare /2 519 m/. Sestup do sedla Gruiul /2 305 m/, okolo jezera Mindru /2 519 m/, tábořiště vedle jezera Lung /2 005 m/. Vedle jezera Roșile.
5. den tábor u jezera Lung, výpravy po okolí
6. den
7. den
8. den - 14.8. - odchod z Paríngu, sestup na silnici k Jieťu, na křižovatce k Valea Țigănași odbočení vpravo. Cestou necestou nahoru do sedla. Stoupání až pod hřeben k saiaši.
9. den - 15.8. - přechod na Șureanu /Shwillý odjíždí domů, Emča a Pampoš jdou s ním do Petroșani, vrací se na cabanu Voievodu/. Ze sedla /1 700 m/ na vrchol Capra /1 927 m/, Pasul Groapa seacă /1 800 m/, zpět do sedla Costișele, přes vrchol Pravăt na Poianu Muierii /1 756 m/.
10. den - 16.8. - Șureanu. Z Poiany Muierii na Sălănele /1709 m/, Smida mare /1 774 m/ do sedla u Gura Potecului /1 615 m/.
11. den - 17.8. - ze sedla na vrchol Virfu lui Patru /2 130 m/, Aușel /2 009 m/, po úbočí Șureanu /2 059 m/ do místa zvaného Gropșoara /asi 1700 m/
12. den - Gropșoara
13. den - 19.8. - Z Gropșoara po úbočí Vf. Negru /1 862 m/, přes Mlăcile, Șinca, po úbočí Steaua mare /1 730 m/ a Steaua mică /1 675 m/, přes Vf. Godeanu /1 656 m/ a po jižním úbočí Culmea Muncelui na Sarmizegetusu Regiu.
14. den - 20.8. - Sarmizegetusa Regia /954 m/, podél Piriul alb do Grădiștea de Munte, na Cabana Costești, Costești, pak do Orăştie a vlakem do Simerie.
15. den - 21.8. - Ze Simerie do Budapešti
16. den - 22.8. - Z Budapešti do Prahy.

Slovenští celníci byli tentokrát mimořádně bdělí a ostražití. Jeden se nás přišel zeptat, jsme-li všichni Češi. Druhý pak se díval, máme-li všichni českoslověnské pasy zelené barvy, třetí zjišťoval jsou-li to naše pasy a čtvrtý ještě zkontoval, máme-li všichni u pasu první stránku. Jaký to mužný výkon proti ledabylému mávnutí rukou některých cizozemských strážců hranic!

Poznámka Pampošova:

Bezeje půl noci na nosiči na kufry, ráno slézaje, povídám: "Uf, to byla noc!". Oni, jež celou noc proseděli, my, noc proleževšího, chtěli bítí za to, že jsem řekl "uf".

pátek 8.8.1986

Úmorné a dlouhé putování končí v Simerii. Přestupujeme a hned pokračujeme do Petrošani. Bohužel jsme nestačili načerpovat do kanystru vodu a hrudla vysychají. Je opět jeden z těch parných letních dnů, kdy by člověk neměl odcházet z dosahu koupaliště, bazénu, či alespoň vany.

Rumunská lokálka zastavuje u malých venkovských nádraží. Střídat s Mamutem výběháme a Kopčemem vybíháme ven a pokud je k mání voda, žíznivě pijeme až do rozjezdu vlaku. Jednou vybíhá Gam s Mamutem a než stačí vytáhnout okov ze studny, skoro jim vlak ujede.

Pampo si mezitím chystá svačinku:

Poznatky o jídlu /napsal Pampo/:

Do vlaku se nedoporučují kulaté sýry, salámy, ovoce atd. V případě upadnutí na zem u otevřených dveří hrozí vypadnutí poživatiny na první schůdek, druhý schůdek a do kolejisti. Jestliže člověk včas nezareaguje a nezatáhne za záchrannou brzdu, následuje pád poživatiny do kolejisti a nenávratná ztráta.

Z Petrošani jdeme po červené značce údolím Maleia nahoru do kopců.

Než vyjdeme z města, zajdeme do místní samoobsluhy pro chléb a cukr. Velká a moderní samoobsluha s velikými regály je poloprázdná. Půlku regálů zabírá alkohol. O zbytek se bratrsky dělí marmelády, těstoviny a olejovky. V koutku se krčí pár pytlí-

ků cukru. Vztahuji po něm ruku, prodavačka mne však zadrží. Mám lístek? To je na lístky? udiveně se ptám. Je, ale dostaneme půl kila bez lístku, když jsme cizinci. Pampoš mezitím kupuje ve vedlejším obchodě chléb. Je drahý /6 Lei malý bochník/, ale dobrý.

Asi po dvou kilometrech chůze údolím, utáboříme se na malé ohrazené louce. Vaříme jídlo, Shwilly dělá se svou barbuchou lukulské hody. Nějak nám ty kolínka nejedou, když vedle baští párky, rajčata a kompoty.

sobota 9.8.1986

Před sedmou hodinou ranní nás budí Slípek a pod zámkou "ranní rozkoše" nás vyhání do mokré trávy. Slunce právě vychází a prvními paprsky rozžíná kapky rosy v trávě. Hmit sem - hmit tam předvádí Slípek a my po něm rozkošnicky protahujeme těla. Pak rychle vaříme snídaní a vyrážíme na cestu.

Silnice - achich ouvej - vine se do kopce. Štopka zouvá pohory, nazouvá sandály. Knee vytahuje čtyřkilový příruční atlas rostlin a hledá si v něm květiny, které ještě nezná. Zastávka u ledového potoka. Osvěžení potěší.

Stopujeme nákladák a já v okamžiku, kdy mám říct, kam chceme dovézt, zapomenu ve všech jazycích co znám, jak se řekne lanovka. Pán naštěstí jede jen k lanovce - tam asfaltka končí. A my se za drobný peníz necháváme vyvézt od Podul Rusu /1 073m/ až k Cabana Rusu /1685 m/. Lanová dráha je vybavena dvousedačkami, za hodinu přepraví na 200 lidí a je dlouhá 2 400 m. Jedeme každý sám - za spolujezdce máme svůj kletr. Kdoví, jestli to kvůli váze či lepšímu výdělku ~~****~~ obsluhujícího personálu. Krásné letecké pohledy stírají počáteční nedůvěru v rumunská ocelová lana. Pod lanovkou vede v zimě sjezdovka dlouhá 3,5 km.

Když míjím meteorologické stanice, volám rumunsky na její zaměstnance: "Jaké bude počasí?" "Buna! Buna!", odpovídají.

Nahoře vysedáme. Mamut dovedně odstrčí lanovkáře a sám starostlivě snímá "Bédu" ze sedačky. Batoh Berghaus má půjčený od Matesa a opatruje ho jako oko v hlavě.

Vyrážíme vzhůru po úbočí hory Paringul mic. Míjejí nás halekající skupiny pestře oděných Rumunů. Sledujeme červenobílou značku.

Gamova poznámka:

V duchu srovnávám hory, které vidím, s Kavkazem. Kavkaz mi připadá jako impozantní, ale krutá divočina, žraločí zuby trčící k nebi. Rumunské hory připomínají spíš měkký hřbet obrovského chlupatého zvířete. To ovšem ještě netuším, že toto je pravda pouze částečná a pravá tvář Paringu se teprve ukáže.

Okolo 13.30 ~~úpo~~. odbočujeme doleva po úzké stezce. Před námi se otevírá krásné údolí u Lacul Miju. Pramení zde několik potoků, ~~z~~ vzduchem se rozléhají divoké tóny pastýřské flétny a pod srázem se kří malá kamenná chýše. Na kůlu opodál se ve větru houpá a o sebe zvoní několik starých plechovek - zřejmě důmyslný mlhový maják.

Stavíme tropika na malé plošince mezi kosodřevinou. Jak předpověděli rumunští meteorologové, počasí je opravdu nádherné. Jen co jsme ubytovali věci v tropiku, ~~ppp~~ spouští se průtrž mračen doprovázená krupobitím. Náladu to zvedá pouze Pampošovi. Ze spadlého ledu hbitě hněte koule a bombarduje jimi povadlé spolutáborníky, kteří zatím vytvořili pod tropiky vibrující srostlice zahalené v jemnou mlhu.

Když asi po půl hodině sv. Petr skončil žertovnou diskusi s předpověďmi, vydáváme se poznávat okolí. Skupina horolezců pod vedením Kopčemovým hodlá zdolat nejvyšší vrchol v okolí, většina ostatních touží vidět jezero Lacul Miju. U toho se nakonec setkávají všichni, neboť horolezci po zjištění, že vrchol ve skutečnosti není vrcholem, ale pouze hrbem v dolní části mnohem většího hřebene, sestupují také k vodě. Jezero je celkem malé /průměr asi padesát metrů/, vodu má modravou, průzračnou a studenou. Kolem jsou sušoviska a většinou holé svahy. Někteří odvážlivci přes lehký deštík smáčejí tělo, probouzející asociace s oškubanou husou, v ledové vodě. Mamut vykřikuje: "Kdo to přeplave, má u mne dort!" "Opravdu?", ptá se Pampoš a začíná svlékat svetr. "Ne", bere Mamut okamžitě svou nabídku zpět. Dort je přece jen nákladná záležitost.

Mezitím Rosťa smočí nohy a za přeplavání nabízí dokonce čtyřpatrový dort. Vidina takového prezantu dohání Slípka k zoufalému činu. Vrhá se /obrazně řečeno/ do ledových vln a frenetickými tempy zhmožduje tu ladnou představu. Je vyhráno! Dort bude! Půlhodinové cvakání zubů je mu okamžitou odměnou za heroic-

ký výkon.

Vracíme se zpět a vaříme večeři. S večerním soumrakem přichází návštěva - nejprve několik ovcí projde táborem, pes zjeví se opodál, nakonec přijde i bača. V horách je od jara do podzimu jen s ovciemi a se svými dvěma syny. Jeden z nich jde na podzim na vojnu. Na rok a čtyři měsíce... Pampošovi, kterého čeká 24 měsíců v zeleném, uklouzne lehký povzdech.

Smutno tu bačovi není, turistů je pořád dost. Chvíli zádumčivě pozoruje naše jídlo, pak se ptá, nechceme-li mǎmǎligu a brìnzu - tj. kukuřičnou kaši a ovčí sýr.

Říkáme, že je nás moc, že by kaše musel uvařit mnoho. Jen mávne rukou a říká, ať jde někdo s ním. Jdu já, Gam, Knee, Emča a Rostla. Bačův příbytek - malá kamenná chyška - nás udivuje prostotou svého zařízení. Jak zde bača může půl roku žít nejen bez splachovacího záchodu a teplé vody, ale i bez postele? Vedle vchodu do kamenného igloo je otevřené ohniště. Komín pochopitelně chybí a tak, chce-li člověk uvnitř dělat i něco jiného než se jen dusit, musí se držet při zemi. Na kamenech používaných jako sedačky, leží obrovské vlněné pytly. V jednom je kukuřičná mouka, sůl, cukr, v druhém brambory, cibule. V děravé kamenné zdi je zastrčena dřevěná píšťala. Hraje se na ni tak, že se zpívá i píska zároveň.

Chýše je tak malá, že se do ní stěží vejdem. Slouží bačům vlastně jen jako kuchyně. Noci tráví venku zahalení do obrovských ovčích kožichů. Leží v něm podobní veliké ovcí uprostřed stáda, které je zahřívá svým teplem. Když prší, schovají se prý pod stromy. Považují-li kosodřevinu za strom, který ochrání před deštěm, nevím. Nic jiného ale v těchto výškách neroste.

Bača ohřívá vodu v kotlíku nad ohněm. Když se začne vařit, nasype do ní ~~kykylíčky~~ hrubě mletou kukuřičnou mouku, přidá sůl a do hladka opracovaným dřevem směs míchá. Znovu dá na oheň a za chvíli je mǎmǎligá hotová. Vykllopí ji na čistý /dle měřítek rumunského pastevce/ hadr a do rendlíku přidá pořádný kus ovčího sýru. Mladí bačové nám vše snášejí až do tábora. Obsluha v místním pohostinství je vskutku znamenitá. Než se stačíme pustit do jídla, eba chlapci diskrétně mizí ve tmě.

Ochutnáváme. Brìnza je velmi dobrá, mǎmǎligá má poněkud nezvyklou chuť. Někteří se nad ní ošklíbají, pouze Kopčem ji hbitě zařazuje do svého jídelníčku.

V noci se z některých stanů ozývalo klepání kos, z jiných usilovné řezání dřeva. Noc jsme strávili v činorodém ruchu.

Pampošovy poznámky čili "jak to vidím já":

Ta skupina pestře oděných a hulákajících Rumunů čítala dva lidí. Jeden byl hore ve stráni, druhý dole a občas na sebe zavolali.

+

Myslím, že těch lidí, co slyšeli vzduchem se rozlévající tóny pastýřské flétny, moc nebylo. Já se počítám ke skupině, která je neslyšela a o těch zbylých si myslím, že měli halucinace.

+

Expedice dorazila na vrchol označený mužíkem za 37 minut, počítaje v to tři vynucené zastávky. Vrchol nebyl, jak jsem se domníval, lidskou nohou nedotčen, neboť tam bača pásal ovce. Měl radost, že nás vidí a představil se jako Noapte Buna /byl to ten, co za námi večer přišel/. Ten hřeben nebyl vyšší mnohem, ale pouze o žďabáček. Jo a ten bača Noapte přečkal bouři na vrcholku.

+

V tom jezeře voda nebyla studená, ale teplá. Nesundaval jsem si svetr, ale větrovku a ten dort Mumo nabízel až když jsem vylezl z vody.

+

neděle 10.8.1986

Po ranní rozkoši nastává zmatené balení báglů, jež se protáhne vzdor tomu, že jsme dnes vstávali o půl hodiny dřív, až do čtvrt na deset. Po Shwillyho kárném projevu vyrážíme zpět ~~do~~ do sedla na značkovanou cestu. Po ní pokračujeme na vrchol Círja /2 405 m/. Emča se sluchátka na uších nasazuje vražedné tempo. Johann Sebastian Bach z nás vyráží duši. Cesta nahoru připomíná ~~je~~ recesní akce amerických studentů /vybíhání schodů na vrchol pětadvadesáti poschodových mrakodrapů/.

Po úbočí Gemănarea /2 426 m/ pokračujeme na Parângul ma/re /2 519 m/. Každou zastávku Kopčem trestá mǎmǎligou. +/

+/ Považuji za vhodné upravit slovo "trestal" na "odměňoval", občas i na požádání. Kopčem v.r.

Na vrcholu Paríngul mare potkáváme rumunské radiemamery, kteří nám, chudým Čechům, darují kus chleba a vodu. Cesta vede do sedla Gruiul /2 305 m/ a odtud příkře dolů suťoviskem až k dlouhému jezeru /Lacul lung/. Sestup je dlouhý /hodinu a půl/ a každý si ho po svém zpestřuje. Někdo tím, že se snaží obratně skopnutými kameny zasáhnout co největší počet lidí jdoucích pod ním, jiný střídá fádní chůzi s radostným metáním kozelců /Rosta/.

U průzračného modrozeleného jezera stavíme tropika. Já a Gam okamžitě padáme do spacáků. Ostatní se snaží zmoudřet naslouchající "Karpatským hrám".

Po večeři se u ohně povídá o socialistickém stavebnictví, Rumunsku, rumunském zdravotnictví, černé kronice a pražských kamelotech. Další vývoj hovoru jsem již neregistrovala.

pondělí 11. 8. 1986

Ranní rozkoš. Venku je však nevlídno. Rozdělujeme se do čtyř skupin, každá vyráží po smírání jinam. Já, Knee, a Gam bděle a ostažitě střežíme tábor proti náporům rumunských turistů. Když jsme se kolem poledního probudili, začali jsme vařit oběd.

Skupina Mumo, Rosta, Pampo.

Vyrážíme prozkoumat útvar, o kterém Mumo tvrdí, že to je žíla bílého křemene a Shwilly naopak, že je to sníh. Mamut se o tom, že to není křemen, definitivně přesvědčuje, až když po útvaru uklouzne a natluče si v příkré stráni zadek. Sestup údolím dolů. Nález spadlého letadla a kamene samotáře. Po hřebeni a úbočí návrat do tábora. V 15.⁰⁰ jsme v táboře.

Zapsal Pampo.

Skupina Shwilly, Emča, Slípek a Kopčem.

Skupina v tomto složení vyráží znova pokořit Paríngul mare. Tentokrát však doufajíce, že nahore bude svítit sluníčko a dole v údolí se budou válet mraky. Paríngul mare však zase není taková velehora a tudiž je na vrcholku pořádná mlha. Tak jsme aspoň zalezli za kámen, aby nefoukalo a pooběd-

vali suk. A ještě okurku. Zpáteční cestu jsme naplánovali přes hřeben, na který ještě žádná poseidonská noha nevstoupila. Sotva však vstoupila, hneda uklouzla /ta noha byla Emčova/ a sklouzla asi o pět metrů níž po hladkém kameni. Stačila s sebou strhnout obrovský šutr. Emča pád přežil a po vzpamatovali si začal počítat šrámy. Bylo jich nepočítaně. Potom následoval už jenom rychlý sestup do údolí a ošetření Emči.

Zapsal SLÍPEK

Dívčí skupina - Lucka, Luisa, Štopka, Sorry

Naše dívčí skupina byla hned od počátku provázena "jistými potížemi". Ty potíže vyvolal Shwilly, který je zřejmě toho názoru, že ten, kdo se narodí jako holka je stoprocentní běčko, a že nesmí víc jak deset kroků od tábora, aby se mu něco nestalo. Je toho názoru, že $B + B + B + B = B$; to znamená, že ani čtyři běčka nesmí z tábora.

Takže i přes počáteční potíže jsme vyrazily. Bystře jsme skákaly po kamenech, a přestože jsme běčka, čarovný kruh deseti kroků byl šťastně proražen.

Na začátku jsme se domluvily, že budeme 18 minut držet "bubliny". Kdo tomu nerozumí, zde obrázek.

Když jsme se již neshodovaly v cestě a dohodnout se bylo nezbytné, sedíce počkaly jsme až bubliny splasknou. Posléze jsme se vydaly na další cestu, a i když si někteří jedinci myslí, že holky si nemůžou mezi sebou povídат, dorazily jsme za stálého žvanění a klábosení k horskému jezírku. To jsme okamžitě začaly okupovat svou přítomností. Posléze přibyli i rumunští turisté. Musíme podotknout, že místní chlapci jsou "krapet" doterní. Odkvačily jsme tedy dolů a u dalšího jezírka jsme navázaly znova spojení. /samozřejmě mezi sebou/. Celá naše další cesta byla ve znamení: hop, hop, hajají, špitky, špitky. Osvěženy a příjemně unaveny jsme dorazily do tábora. Myslím, že jsme naprosto vyvrátily pověru, že holky si spolu nemohou povídат.

Zapsala Sorry /za Svaz žen/

Pozn. Text neprošel žádnou jazykovou úpravou, pouze jedno nečitelné slovo bylo nahrazeno slovem "žvanění".

úterý 12.8.1986

Po snídani se rozdělujeme do tří skupin. Já, Knee, Gam a Štopka zůstáváme v táboře. Budeme dělat jen menší výlety po okolí. Gam se zvýšeným tempem připravuje k odchodu. Nejdřív si rožvážně čistí nožem nehty, pak si sedne s kytarou k ohniště a zpívá se Štopkou. Než stačíme odejít, přijde Sorry, která má zřejmě úpal. Vařím jí čaj, mažu spálenou tvář a pak si teprve půjčuji od Kneeho atlas květin a s Gamem vyrážíme za kytičkami.

Co jich tu je! Koberce z polehavých jalovců a rhododendronů, kleč s krátkými jehlicemi, bochánky Prvosenky nejmenší i porosty Kopretiny horské. Támhle se v trávě krčí žlutá Kuklice horská, tady se rozrůstá Pukléřka islandská. „aždý kámen je obrostlý lišeňíky v mnoha odstínech zelené a černé.“

U vedlejšího jezera roste nádherný žlutý Hořec tečkovany. Asi třicet centimetrů vysoká podivuhodná směsice těžkopádnosti a filigránského cizelérství.

S bohatým úlovkem se vracíme zpět. Všechny květiny jsou pečlivě zabaleny do hlíny a zality. Shwilly je později poveze do Prahy a pak poputují až do Laponskýa.

Skupina Sorry:

Vyrazila jsem společně s Pampíkem a Luckou a celá naše skupina se skládala ještě z Muma, Luisy, Shwillyho, Emči a Slípka, Lezli jsme po velikých šutrech a já cítila, že už to není na těch kamenech ono. Párkrát jsem uklouzla a měla jsem docela štěstí, že jsem se nikam nezřítila. ~~V~~ neustálém strachu /samořejmě mém/ jsme dorazily k jezeru ležícímu pod Paríngul mare. Tam jsem si odskočila k vodě namočit šátek a při zpáteční cestě jsem dospěla k názoru, že dál už to nepůjde. Odpojila jsem se tedy od skupiny a vydala jsem se na dlouhou cestu do tábora. Tedy pro mě dlouhou, vlivem sluníčka či čeho jsem totálně zabloudila a po delší chůzi /v rytmu asi bum, vzlyk, bum, vzlyk, bum.../ jsem se octla úplně někde jinde. Nakonec jsem po břehu potoka přeče jen dosáhla svého cíle - TÁBORA.

Plácla jsem sebou do stanu a spala./ Touto cestou chci poděkovat posádce tábora v čele s Bašou - teda hlavně Baše - za péči, která mi byla poskytnuta/.

Zapsala Sorry

Skupina Luisa, Lucka, Slípek, Pampoš, Rosťa

Taková zvláštní výprava:

Stále táboříme na jednom místě a tak se pořádají jednodenní výpravy. Marodi a nemohoucí zůstávají v táboře a my ostatní vyrážíme na velikou cestu. Pod Paringem nás opouští Sorry, zřejmě pro nedostatek sil a příliš velké točení hlavy. Je vedro, nohy nemůžou, s dechem to taky nevypadá nejlíp, ale přesto šlapem dál. Stále stoupáme, přibývá výškových metrů a začíná to fičet. "Nahoře si vezmem šustáky", zní Shwillyho věta. "Já je nemám!" "Já taky ne." "Já taky", ozývají se ostatní. Shwilly jen vrtí hlavou a nemůže uvěřit.

Máme povolenlo vylézt na protější kopec, dál už ani krok. V cestě pokračují jen čtyři lidí a my ostatní se vracíme pomalým tempem do tábora. Máme s sebou totiž kolenáče, což je nová přezdívka pro Lucku, jejíž kolena nevypadají nejzdravějc. Sice za dlouho, ale přesto dorážíme. Naši čtyři šustákovci se vracejí večer zmoženi, ale určitě s dobrým pocitem.

zapsala Luisa

Skupina "sprinterů" Shwillyho, Emči, Kopčema a Muma

Opět jeden z překrásných dnů po vrcholem Paringul mare. Dnes padlo silné rozhodnutí, uskutečnit nejdělší a nejnamahavější trasu k staré římské silnici, která leží ve výšce až 2 000 m. Znamená to přejít celý zbytek pohoří Paring na východ. Tam a nazpátek cca 30 km s převýšením 3,6 km. To není žádná legrace, i když ostatní se usmívají. Asi neví čemu. Ti ostatní jsou tentokrát Luisa, Lucka, Pampallini, Slípek, Rosťa, Emča, Kopčem a Mamut. To znamená celkem 9 lidí. Nálada vytočena na maximum, počasí také, takže ...

Už asi po čtvrté zdoláváme výškový rozdíl mezi táborem a sedlem pod Paringem. Já, Iampo a Emča vyrážíme asi o 15 min. později. V sedle už jsme všichni stejně s novým rekordem 40 min. /Poprvé jsme tuto vzdálenost zdolávali 70 - 80 minut! /

V sedle trochu odpočíváme. Je pořád nádherně, skvělá viditelnost. Vyrážíme směrem k římské silnici /už od začátku není mnoho času. Držíme docela slušné tempo, které při sestupech nabývá vražedné rychlosti. Koukám, jak se to na jihu trochu mračí a říkám si: "To vydrží." Temto pořád vysoké. Snažím se

fotit, ale vůbec žádné dobré záběry. Opět si vzpomenu na počasí, a ejhle, ono se to velice rychle přihnalo tak blízko, že to je skoro aktuální i pro nás. Pořád ale svítí sluníčko. Jen tak mimo chodem se zeptám ostatních, jak jsou na tom s oblečením. A co se nedovídám! Z holek nemá nikdo nic /kromě kraťasů, co mají na sobě/ a kluci na tom nejsou o moc líp. Naznačuji těm, kteří nemají nic s sebou, že až dojdeme na místo oběda, budou se muset vrátit. Trochu mě to mrzelo, ale nedalo se nic dělat.

Mezi postiženými byl i Slípek. Z toho měl Pampallini přímo dětskou radost. Během půl hodiny se na zemi válel Slípek, protože Pampallini v době oběda zjistil, že šusťáky potřebné na další cestu, nemá ve svém kletru ani on.

K šťastlivcům, kteří mohli pokračovat patřil pouze Emča, Mamut, Kopčem a já. Rozloučili jsme se. Jedna skupinka pod vedením Slípka a Pampoše se navracela zpět k táboru. Druhá mířila k "silnici". Zjistili jsme, že je potřeba přidat, jestli se máme vrátit ještě za světla. Takto ve čtyřech byla rychlosť, kterou jsme se pohybovali po Paríngu, přímo závratná. Slíbili jsme si, že se najíme až u silnice. Před posledním vrcholem, který nám zbýval k vytouženému cíli, jsme potkali osamělého Čecha s převelikou kresnou na zádech. Odlehčili jsme mu o 1 litr vody.

K silnici jsme dožazili asi ve dvě odpoledne. Půl hodiny jsme obědvali ve stráni nad silnicí a pozorovali čilý ruch na této významné tepně místního kraje. Napřed se přes ní přehnal asi milión ovcí, což z ptačí perspektivy vypadalo skoro kýčovitě. Pak však došlo k velké události. Po silnici přijíždělo auto. Nebo spíš traktor? Valilo se to s ohromným hekáním do kopce a rychlostí chůze nám to mizelo s očí. Silnice měla podezdění z obrovských kamenných kvádrů a vypadala velice majestátně.

Vůbec se nám nechtělo vstávat. Snědli jsme úplně všechno, co jsme měli, takže nám nežbylo než se přesto začít vracet. Když jsem si uvědomil, ~~zábraněná~~ jaká nás čeká cesta zpět, úplně se mi podlomily kolena. Ale to už jsme zase utíkali s kopce a funěli do kopce. Po loukách a hřebenech se válely fantastické mraky, tak jsme občas museli obtížněji hledat správný směr. Ty mraky byly fantastické. Stál jsem třeba u rozcestníku, slyšeli bečení ovcí a hrani na fujaru. Nic jsme kolem sebe neviděli. Najednou se mlha rozplynula, před námi leželi na zemi dva

dva bačové a hráli. Jeden na fujaru, druhý mlátil paličkami do nějakého klacku. Fantazie. A všude kolem ovce.

Nebo slyšíte koně. Dusot kopyt. A najednou se z mraku nad plání vynoří pět nebo šest koní. Zastaví se. Přijde mrak a celý obrázek rázem mizí. Jako v pohádce.

Dorážíme na místo, kde jsme se odpoledne rozešli s ostatními. Už toho máme všichni opravdu dost. A to nás čeká ještě pěkný kus cesty. A do kopce. Ted už je to spíš otázka vůle.

Při jednom seběhu běžíme slalom mezi šutry. Emča zakopává a pokládá se přímo před nějakého turistu. Pokračujeme. A zase do kopce. Trochu s Emčou závodí, chce mě dohnat. Už mě do kopce žene jen to, že mě nesmí předběhnout. Ženeme nahoru. Kdybychom zvolnili, tempo bychom už asi nechytili.

V stráni u cesty leží ovce se zlomenou nohou. Stádo schází dolů, bača o ni asi neví. Smutný je pohled na ovcí, která leží a natahuje hlavu kam až to jde, aby si uškubla pář stébel trávy. Odnést ji je samozřejmě nemožné, takže asi ...

Posledních pár kilometrů je opravdu utrpením. V táboře se sice tvářím jakoby nic, ale všichni toho máme dost. Třicet kilometrů a 3 600 m převýšení je už docela slušný výkon, ne?

zapsal Shwilly

Středa 13.8.1986

Čvacht, čvacht, čvacht ...

prvovýstup na Paringul Mare s ploutvema a šmorchllem. Hurá na vrchol. Knæ si dělá sánky z kosodřeviny a odjíždí do údolí. Já a Rostík necháváme ploutve ploutvema a vcházíme do jeskyně, která vede s vrcholkem do údolí. Jeskyně se táhne a prudce klesá. Objevuje se východ. Ha, dva vlkodlaci. Svou dvojšpuntovou kulovnicí jsem oba hravě skolil. Posléze se ukázalo, že byly sádrový a tudíž neškodní. Po východu z jeskyně klesáme na hřeben, kde teče divoký potok. Na ostrově jsme vykopali poklad, který jsme schovali tam, kde už ho nenajdou.

CH ch ch ch pšííí ch ch ch pšííí
 čertík spí, gumová kopýtka má sundaná, okolo se pasou dáblíci. Na obzoru kůň, jednu nohu do třmenu, nakročit, vyskočit, fúfúfúfú ...

Hele, sáně, jedem také dólů.

A potom ...

Rendlíku dost, ty blbej Rendeli okamžitě toho ...

Sakra, zaražte to tomu hrnci někdo! A kaše se valí a valí a valí. Tu začalo padat slunce a jelita. Koulujeme se jelity.

Bereme si háky, žebříky, lana, nosítka, ~~3x6~~ černých prken, faráře, kostelík, zvoníčku, tři náhrobky, zvoníka a polštářkovou náplast a vydáváme se na záchrannou výpravu.

BYLI NALEZENI.

Co se nestalo:

Zákonitě padaje do kosodřeviny, ležel jsem v kleči.

"Kdyby zítra ráno zmizela nadsázka, byl by k polednímu světku smrti znuděn." To už někdo řek.

Zapsal Pampo

Skupina Gam, Baša, Sorry, Štopka:

Vyrážíme kolem půl desáté směrem na Paringul Mare. U "Lacul Mindru" nás potkává Slípek s Kopčem a Luisou. Smějí se nám, že postupujeme rychlostí tří lišejníků za hodinu. Vymýšlí si. Kromě těch tří druhů lišejníků stčíme prohlédnout alesoň čtyři druhy květin.

Na hřebeni potkáváme skupinu Čechů. Krosny narvané k prasknutí. Po čtrnácti dnech v Rumunsku mají ještě batohy těžké 18 - 20 kilo. Uf. Na začátku cesty vážily ke 30 kilům. Místo turistů tahači. Sorry je zmínkou o svém desetikilovém ranečku úspěšně vyvádí z míry. Chvíli s nimi rozprávíme. Ptají se, patříme-li k těm "sprit nterům", které potkali včera.

Brouzdáme se trávou, mezi kamením. Tu je horský zvonek, tamhle kuklice, mateřídouška, záhon kopretin ... Kneečkovo "Z naší přírody" je neustále v permanenci. Sestupujeme na dolním konci údolí. Dolu se splňáváme opatrně. Co krok to potenciální skok do propasti. Konečně dole. Jezero v údolí je mělké a teplé. Teplé v těchto končinách znamená, že člověka nechytají křeče hned, ale až po pěti minutách. Sušíme se na vyhřátých kamenech. Slunce příjemně hřeje, čas procházky závratným tempem. Oblékáme se a obcházíme jezerem - má přítok? V nejmělkých místech se voda hemží pulci. Podobnost s vařící se vodou je podivuhodná.

Z vedlejšího údolí táhnou černé mraky. Spěcháme zpět. Poslední metry dobíháme. Krápe. Uklidíme věci pod tropika, trochu vypneme tu slabou náhražku stanu a začíná lít. V tropiku jemně mží. Venku začínají padat kroupy. Padají tak hustě, že to vypadá jako když sněží. Za chvíli je všude bílo. Teplota, kupodivu, příliš neklesá. Děšť houstne tak, že z našeho tropika není skoro vidět na ostatní. Vybíhám ven udělat pář fotek. Na chvíli ustává krupobití. Na radost je však příliš brzo - z nebe se valí další proudy vody. Počasí s námi ještě několikrát zažertuje. Jeho neotřelý humor oceňuje zvláště Knee, který si v jednotlivých přestávkách vždy pečlivě vytahá všechny věci ze stanu, aby mu uschlly.

Rozděláváme ohň a vaříme. Kdepak je asi Kopčem, Slípek a Luisa? Ještě než se sešeří, vydává se záchranná četa - Shwilly, Pampoš a Mamut dolu do údolí. Zmáčenou trčjici potkají nedaleko tábora. Mají pusy modré od borůvek a tváří se spokojeně.

Dlouho do noci se pak všichni ohříváme u ohně z azbestové kleče a povídáme.

Skupina Kopčem, Slípek, Luisa

Volný den a docela pěkné počasí, proč zůstávat v táboře? Lidi už po skupinkách opuštějí tábor, někteří poléhávají, zmoženi včerejší maxi-cestou. Někdo se rozhoduje: "nejezme kukuřičnou inkou, pak byc̄hem se nemuseli ~~xmžkášnout~~ rozhodovat". A tak se vypravuji na cestu s Kopčem a Slípkem. "Ať jste v šest hodin tady!", volá za námi Shwilly. "Jóóó!"

U jezera potkáváme skupinu ve složení Gam, Baša, Sorry a Štopka. Je "dost dobrý" /Rostův nejvyšší superlativ/ vedro a společně stoupáme vzhůru. Nahoře odpočíváme a pak už si jdeme každý svou vlastní cestou.

Naplánovali jsme si ujít dost velký kus a někteří lidé byli tak líní /nechci práskat/, že se nám je dost špatně přesvědčovalo.

Ale povedlo se. Stoupáme, klesáme, stoupáme ... Byl čas oběda a právě jsme scházeli do údolí k nádhernému jezeru. Tam jsme se "nasytili" a s plnými žaludky se odvalili na další cestu. Šlapeme Paríngem a co všechno jsme viděli: rumunské obydlí, baču, ovce, pár nepříjemných psů, stádo krav, tři oslíky a spoustu dalších zajímavostí rumunských hor.

Objevili jsme jeskyně a stačili jsme je skoro celé prolézt. Na cestě nás zastihl déšť a kráupy. Když "time" ukazoval čas našeho návratu, pro nás to byl teprve začátek.

Dramatickou cestu nelze popsat. Šlapalo se do kopce i z kopce, prodíralo se potokem, klečí, lesem, ~~do~~ po skalách se lezlo. Nejhávali jsme za sebou tisíce borůvek a viděli jen tu nekonečnou cestu před sebou. Konečně jsme se vyškrábali na ten největší kopec a zjistili, že úplně zbytečně. Musíme zpět do údolí a podél potoka k táboru. A tak jsme klesali.

Sestupovala jsem hlemýždím tempem, jelikož to jinak nešlo.

Zdálky nás už vítal Pampík, asi 1 km od tábora. Za ním se vynořil Shwilly a Mumo. Pak jsme společně odcházeli do tábora, kde nás čekaly výborné těstoviny.

zapsala Luisa

čtvrtek 14.8.1986

Po ranní rozkoši a teplé snídani, která v dnešním sychravém ránu zvláště potěší, začínáme sestupovat. Mraky se pomalu zvedají. Na louce se ve slunečním světle třpytí stříbrné zbytky letadla. Tu je pomačkané křídlo, o kus dál přelomená vrtule. Zohýbané pláty z křídel použil bača na zastřešení salaše. O pár desítek metrů níže je louka s vysokým kamenem. Všech chlapců, až na Gamma, se zmocňuje horolezecká vášeň, Gamma se zmocňuje až poté, co mu Kopčem řekne, že jsou nahore krásné skalničky. Oblézají kámen jako chrobáci obrovský bobek.

Cesta dolů vede lesem. Vlhké stráně, zetlelé stromy přes cestu, prales. Na malých pasekách roste vysoká světle fialově kvetoucí Havez česnáčková a tmavě fialový Oměj latnatý.

U malé vodárny se zastavujeme na oběd. Vypadá to jako zcela nová stavba, ale betonové desky jsou téměř vydrolené. Takhle nám ten socialismus dlouho nevydrží!

Po polní cestě dorážíme k silnici. Kam teď? Nakonec se rozhodujeme, že půjdeme směrem k Petroșani. To bude výhodnější pro Shwilliho. Odjíždí zítra na svatbu svého bratra, kterému bylo rozhodnuto být otcem. U odbočky na Valea Tigăului stojí velký dřevěný dům. Zeshora ~~þé/þá/þá/~~ s dřevěného ochozu se na nás dívá bělovlasá paní a vrásčitý stařík. Ptám se jich na cestu. Dle mapy má ~~on~~sud jít nahoru do sedla cesta. Oba se tváří udiveně. Cesta tam ještě není hotová. Ptáme se, dá-li se někde poblíž koupit chléb. Prý nám ho prodají, nechceme-li ho moc. Chceme jen pět bochníků. Paní mě spiklenecky zatahuje stranou do svého kutlochu - jinak se to ani nazvat nedá. V okně místo skla igelit, otlučené železné palandy, špinavé pokrývky. Z železného kbelíku vytahuje vajíčko. Prý nám ho prodá za 3 lei. Slíbím, že se zeptám, kdo by ho chtěl. Stařík se drží v ústraní, ale jen co paní odjede prvním nákladákem /tj. místním autobusem/, do Petroșani, přichází k nám a rozverně se s námi dává do řeči. Je Rusín, snaží se s námi domluvit směsicí slovanských jazyků. Vajíčka nám prodává po 2 lei. Ti z nás, kteří neumějí rumunsky domluvají se s ním česky a rusky. Nakonec z něho vypadne, že by rád koupil baterku. Náme jen hlavovky a tak si od něj bereme adresu. Baterku mu pošleme z Čech. Září mu očka a slibuje, že až přijedem příště, bude nás bohatě hostit a vůbec se u něj budeme mít jak v ráji /Raj/.

Směle se pouštíme tam, kde by podle mapy měla být cesta. Pouhý náznak pěšiny záhy mizí, dál klopýtáme korytem potoka. Již tak strmá cesta stává se ještě kolmější a strmější a viklavé, klouzající kameny jsou nahrazeny směsi kopřiv, malin, padlých kmenů, shnilých větví a zeleniny vysoké až po páš. Nahoře se objevuje cesta. Kam vede? Pampoš vybíhá na jednu stranu. Za chvíli se vrací. Je tam sice sedlo, ve kterém jsme původně chtěli tábort, ale není tam žádné místo na tropika, jen bažina.

Vydáváme se opačným směrem. Stále vzhůru. Od cabany je to již 500 výškových metrů, když se konečně zastavujeme. Radostně odhadzuji batoh, obtěžkaný asi tříkilovým květinovým závažím. V malém sedýlku se rozprostírá mírně svažitá louka, za ní je les. Opodál salaš a pramen. Pánská část expedice vyráží na obhlídku. Nahoře je prý bača ve vyšivaném kožichu a krásný výhled. Stavíme stany. Dívky se jdou myť.

Drama začíná: dějství první /expozice/ - tři postavy dochází k horizontu. Dějství druhé /kolize/ - na obzoru se vynoří pět ovčáckých psů a zuřivě štěkají. Dvě dívky v panice prchají, třetí je navztekáně honí zpět se slovy: "Vždyť jsou hodní, nic nám neudělají!". Vyceněné zuby a plýskající se oči však váhu jejím slovům nedodávají. Dějství třetí /vstupuje deus ex machina/ přichází "ladý bača, dívky osvobodí, doprovodí je až k pramenu a pak galantně mizí..."

Vaříme si večeři, pak zpívíme. Než se jde spát, zkoumá Shwilly veřejné mínění - líbí se lidem program či ne? Diskuze probíhá jako obvykle - chlapci hovoří, dívky mlčí.

Když jdu večer spát, s hrůzou zjišťuji, že stan je již obsazen - ba přímo přeplněn - velkými pavouky Sekáči. Pár jich vyprovodím, pár nehumánně ubiji.

pátek 15.8.1986

Včera jsme sestoupili z Paringu a vystoupili jinam. Dnes zas lezem dolů. Já, Emil, Shwilly. Shwilly jede do Prahy. Má smlouvu, že má moc dopělého bratra. Já a Emča máme štěstí, jdeme s kopce do Petrošani. Je to 15 kilometrů. Jsou tu 4 silnice, patníky, nejsou tu patníky, údolím se vine potok, jsou tu svodidla / v potoce/, nejsou tu svodidla /v zatáčkách/, je tu kamení, místy takřka neprůjezdné, není tu kamení.

Z POHLEDU ŘIDIČE

Do silnice ční ruka s cigaretami KENT, náhle ruka mizí.

Shwilly rce "Šíliš", cigára cpát prvnímu autáku. Jak se ukázalo posléze, první auták byl i poslední. Po sedmi kilometrech Emil ulovil nákladák. Ve dvousedadlové kabině nás jede pět. My tři, naše tři kletry, řidič, jeho parták a dva kartony vajíček. Parták točí volantem, řidič řadí. Had se točí, hadi syčí, šrot se sype, řinčí, hroudy, příkopy, skáčem po cestě, teď přeběhla po cestě roura: tudůt! čerti ze silnice!

A jsme ve městě, doura, kruppáč, cikán, bláto, stavba. Shwilly si na nádraží koupil lístek na normální vlak, zjistil, že za deset minut jede rychlík, přidal drobný obolos za rychlíkový příplatek.

Rychlík má loo minut zpoždění. No co, vždyť jsme v Rumunsku. Alespoň si Pidlouš prohlédne městečko.

Co všechno jsme viděli:

- pána, co hadicí kropil ulici
- vojáky, jak kopou příkopy
- taxík na plyn
- autobus, ze kterého padaly lidi ven
- přepychový obchodák
- zaplivaný rámky
- boty lezečky
- jak v zelenině váží ve stejný nádobě brambory i jablka
- tři paní, co se živě bavily v kostele
- nápisy: Ceaucescu - PEACE
- digitálky u fabriky
- poštu
- a vezli jsme se dělnickým autobusem
- viděli pětiletého kluka v saku a kulichu
- povídali s se se servírkou, která nám rozuměla a byla pěkná
/poznámka Emči: nebyla pěkná/
- mluvili s prodavačkou, co nám rozuměla a byla neochotná
- byli jsme v knihkupectví, kde to bylo pěkný
/ Poznámka Emči: nebylo pěkné/
- a v potravinách, kde nic neměli

SHWILLY ODJEL

krabice dýmá, pajdy šmajdají, šmajdy pajdají, koláč buší kladičem do melouna, pryč z města, bedna na nahuky nás odváží do Petrily.

PETRILA

Zdejší malíř se nás zmocnil, pod záminkou pozvání na hrušky nás hostí obědem a maluje. Metrák hrušek na cestu a - mějte se dobře, chlapci!

Poslední stop. Na plošině dřevařského nákladáku stojí bosá dívka v džínách a její mládenec, muž v holínkách, muž se zbytkem rumu v litrové lahvi, podivně se klátí, asi vidí v dálí ostrov. Nákladák se natřásá, držíme se řetězů.

JAK NÁS TY DVA ZASTIHLI

Slípek a Knee přiběhli, my dva posazení na židličkách u druhé sklenice piva na Cabaně Voivodu, v družném hovoru s cabanierou. /Hovor se odehrával v ruštině a vedl ho především Emča/.

JAK JE TO DALEKO?

Tady kousek, dvacet minut po rovince. Jdeme hodinu do hroznýho kopce, začínám míti podezření, Slípkovy kruté žerty o pětistech metrech převýšení nebereme příliš vážně. Jdeme dvě hodiny a již jsme udělali převýšení 600 metrů, tušení se pomalu mění v jistotu, Koplík Pořád na své tváři se strhanými rysy nedávám ničeho znát /meloun bez čar, šiška bez šupin, kolo bez vzorku, výšivka bez nitě, kamení bez žíly/.

Tak to převýšení bylo 800 metrů na 8 kilometrech.

Přišli jsme za tmy.

Zapsal s námahou PAMPO

Vstávám brzo a pomáhám Shwillymu, Emčovi a Pampošovi vařit snídani. Kluci záhy odchází a ostatní vstávají. Ráno připomíná úvodní scénu Felliniho Amarcordu, kdy dědeček bloudí ulicemi utopenými v mlze atteskně vzdychá: "Všechno je v ..." /viz. úvodní scéna filmu/.

Vydáváme se mlhou tam, kde tušíme vrchol Capry. Občas se z mlhy vynoří nekolik koňů či opuštěná, polorozpadlá salaš. Mlha mizí až u salaše v Pasul Groapa seacă. Konečně vidíme, kde jsme, Samozřejmě jinde, než bychom měli být. Škrábeme se zpět dó prudkého kopce. Touhu po obědě, který již dávno měl přijít, zvyšuje Knee svými řečmi o nazlátlych křupavých kuřátkách, šťavnatých jahodových knedlicích utopených v zlatavé záplavě másla. Rosta vydává kničivé zvuky a střídavě se nás snaží přemluvit k zastávce na oběd a snaží se nalézt alespoň kožený

řemen ke žvýkání. Někde v polovině kopce zastavujeme a dáváme se do jídla. Kneečkova obrazotvornost nám dělá díru do zásob. Rostík se dožaduje "mňamek", které jsou dle jeho tvrzení, základní podmínkou přežití českého turisty v horách rumunských. "Mňamka" se zamítá, Rosťa i přesto přežívá. Jeho tvrzení stálo na hliněných nohách.

Konečně nacházíme turistickou značku a začínáme hrát oblíbenou hru rumunských průvodců "Kdepak je další?". Metodou pokusu a omylu ſje nakonec docházíme až pod Vírful Poiana Muierii. Prohlídkou mapy zjišťujeme, že k dosažení cabany Voievodu a plánovanému setkání s nákupčími Emčou a Pampallinim by bylo třeba ujít ještě 8 kilometrů a sestoupit 800 výškových metrů. Ty bychom druhý den musely opět vystoupit nahoru. Volíme příjemnější variantu - zůstáváme na místě a dolů vysíláme pouze dva rychlé posly - Kneečka a Slípka. Já s Mamutem jdeme s dvěma mladými domorodci oba udatné mladé muže vyprovodit.

Po cestě se Knee obou dětí ptá, kolik mají sourozenců. Chlapec má pět bratrů a dvě sestry, dívka tři sestry a dva bratry. Knee zesmutní. Žvýkaček má jen deset.

Na M. Sterminosu ſje necháme oba odvážlivce na pospas divoké rumunské přírodě a radám místních obyvatel; sami zůstáváme na salaši. Dostáváme tři litry mléka, chléb, sýr, žinčicu...

Notně se na salaši posilujeme, co nedokážeme snít, bereme pro své "kamaráda" na ochutnání. Oproti tvrzení, že se vrátíme coby dup, jsme zpátky až za tři hodiny. V táboře zatím panuje rozklad a strnulost. U ohně rozpačitě posedává Gam, Šlapek, Rosťa a Kopčem. Svaz žen- Sorry, Lucka, Luisa a Štopka si odešel mýt vlasy!! a práť!! k prameni a ve chvíli našeho návratu tam setrvával už dvě a půl hodiny. Posléze se i příslušnice ženského hnutí vrací s vymrzlými mozky /snad bez následků trvalejšího rázu/. K tropikům se stahuje místní šakali a než je stačíme odehnat, známým způsobem je prohlašují za své vlastnictví. Po tomto úvodu přicházejí též dvě Rumunky s malým dítětem a nabízejí, že si můžeme u nich koupit mléko. Berem! Já, Gam a Lucka jdeme do salaše.

Je to srub, zvenku šedivý, s šindelovou střechou, uvnitř s typickým dělením na část pro lidi a pro mléko. Část pro lidi je dokola lemována postelemi a policemi plnými přikrývek a jiných věcí. Uprostřed hoří oheň, na něm kotel s mlékem, Kouř odchází

střechou. Žádná okna - šero. Část pro mléko má podlahu z klád, okolo police s mělkými dřevěnými míšami, uprostřed je stůl. Všude dřevěné díže, máselnice, začouzené kotle, silná vůně mléka. Dostáváme kus sýra na ochutnání. Mňam, to je ale dobrota. Hned si ho dohromady s Luckou kupujeme kilo. A ještě teplé ovčí mléko.

V táboře pak do té mlékosmetany nakládáme myslík - vybraná to lahůdka! Přichází Knee, Pampo, Slípo a Emča. Oheň září do tmy, nebe je plné hvězd, z dálí se ozývají zvonce ovcí a krav. Do ticha zpíváme spirituály.

sobota 16.8.1986

Budíček byl dnes až v půl osmé. Rozkošná ranní rozkoš, rosou postříbřená tráva rozzářená sluncem. Jdeme na salaš pro čerstvě nadojené kravské mléko. Za dvě krabičky Milde Sorte dostáváme mléko, hroudu másla, dva chleby, trochu ovoce. Královská snídaně.

V salaší jsou prarodiče, mladí manželé, a jejich dcera Marica, stará rok a devět měsíců. Hezké dítě s buclatými červenými tvářičkami. Na salaši jsou od 15 května do 1. října. Starají se tu o 400 ovcí a 8 krav. Do družstva nepatří. Jen mají jako soukromníci smlouvu se státem. Ptám se, kam se poděje všechn ten sýr, který odprodávají státu. Vždyť není v obchodech vidět!? Říkají, že nevádí. Snad to jde všechno na export. Bača nám ukazuje krabičku Marsek. "Co to je?", ptá se. Říkám, že levné české cigarety. Prý mu nějaký turista napíchl na roh krávy za to, že ji podojil.

Okolo desáté vyrážíme klidným tempem dál. Po cestě sbíráme houby. Je krásný slunný den. Volným tempem se ubíráme leními cestami, loukami. Turistické značky jsou rozmištěny známým způsobem. Je-li cesta jasná, je značek přehršle, je-li nejasná, značky mizí. U cabany Smida Mare /1774 m/ obědváme. Sbíráme borůvky a děláme borůvkové mléko.

V lese Gam nachází obrovský pravý hřib. To bude dobrá večeře. Před námi se ~~je~~ otevírá louka obklopená lesem. Zastavujeme se: zde budeme tábortit. Stavíme tropika a vydáváme se pro vodu. Knee ví, kde je. U pramene se Knee a Pampoš, oděni pouze ve svou kůži myjí. Naštěstí se oblečou o něco dříve, než ze salaše dorazí dvě malé holčičky. Nabírají u pramene vodu do kýblů a Gam, ve svých zanedbatelných fialových plavečkách

kýblů a Gam, ve svých zanedbatelných šialových plavečkách jim ji galantně odnáší nahoru. Holčičky jdou za ním a po cestě si neustále něco špitají a chichotají se - tento typ plavek zde zřejmě není známý.

Gam se vrací nadšen - na saláži prý mají úžasně tlustá prasata. Vracíme se zpět okolo salaše. Prasata jsou opravdu úžasně tlustá. Je zde mnoho lidí, koňů, oslů, prasat, ovcí. Úžasný zmatek, neustále někdo někam přebíhá a něco někam přenáší. Marně se snažím někoho zeptat, dá-li se zde koupit mléko. Před večeří sbíráme v lese borůvky /Pampoš s Mamutem nasbírali za tříčtvrtě hodiny plný ešus!/ a jsou borůvkové hody: borůvkové mléko, borůvky s cukrem, borůvkový pudding...

K večeři děláme s Gamem a Rostou hříby a jedly obalené v sojové mouce a pečené na másle. Ostatní loudí. Opodál okouní malý Rumuni. Knee jin dává nějaké žvýkačky. Rumunci mizí, za chvíli přináší sýr. Děkujeme. Ptám se, je-li možno u nich dostat mléko. Prý ano. Vydáváme se s Gamem, Štopkou a Kneečkem na salaš. Šrumec poněkud ustal. Bavíme se s domorodci, Knee fotí. "Facem pozá!", radují se Rumuni a půzují o stošest. Kneečkovi mizí film. Dostáváme však za něj mléko. Ještě Rumun s koněm. Může se Knee ne něj posadit? Prý ano. Je to velmi hodné až flegmatické zvíře. Štopka se na něm i kousek projede. Máme ještě přijít ráno - udělat jim hromadnou fotku. Slibuji jim to. Vracíme se zpět. U ohně čteme listy Lužilioví - O přátelství. A pak dlouho do noci vyvracíme s Gamem, Rostou a Emčou Kneečkovi jeho názory na přátelství.

V sedm ráno docházíme k salaši. Zdá se, že včerejší zmatek zde byl po celou noc a dnes v klidu pokračuje. Ze salaše neustále někdo vybíhá, babky přechází sem tam, kluci se honí, muži důstojně postávají v prošíváných halenách. Mladí bačové přivádějí koně, staří je osedlávají. Nejprve pokrývku, pak dřevěné sedlo s dřevěnými třmeny. Stará žena přináší vahadlo se dvěmi džbery plnými vody. Jiná se prohýbá pod obrovskou otepí chrastí. Jeden bača k nám přichází a říká, že se na tu hromadnou fotku hned shromázdí. Ať ještě chvilku počkáme. Vzápětí vyjde jedna z žen před salaš a cosi /pro nás/ nesrozumitelného vykřikne. Jako vojáci na povel všichni mizí v útrobách prostorné salaše.

Přichází bača s devítiletou dcerkou. Jestli bychom mohli udělat fotku. Chce vyfotit dcerku s prasaty, dcerka se brání.

Prasata jsou špinavá. Nakonec se bačovi nepodaří prasata přimět k půzování, tak holčičku fotíme s rozkošnými, pět neděl starými ovčáckými štěnaty. Poté se strhnou fotografické orgie. Každý volá: "Pozá! Pozá!" A staví se do strnulé pozice, ve které se trvává dokud necvakne spoušt.

Bača na koni, bača vedle koně, bača s koněm, kůň s bačou, bača se synem, syn s koněm, kůň se synem ... až do úplného vyčerpání filmového pásu. Vysvětlují, že již mám poslední dva snímky a žádný film. Konečně se staví do slibované hromadné pózy. Moment! Ještě přijde jedna! Už vybíhá i s máselnicí ze salaše. Konečně hotovo. Ještě přichází jeden z bačů s lahví římských "cujky", čili slivovice. Gam dostane napít a když pak jdu do tábora za ním, cítím celou cestu jemnou vůni švestek...

Po snídani vyrážíme zdolat Virful lui Patru. Cesta jde okolo salaše. Dostáváme tam asi pět litrů žinčice, mléko již nemají. Je všechno rozlité do mělkých dřevěných mis a připraveno k výrobě másla a sýrů. Celý oddíl prolézá salaš a obdivuje vnitřní zařízení - obrovské ohniště, haldy špinavých ovčích kožichů, otlučené hrnce, ~~þaffffy~~ obrázky z barevných časopisů na stěnách, díže, mísy, otlučené rádio na polici, staré ženy, špinavé hadry ve kterých zrají sýry...

"Tento kopec nelze zdolat bez walkmana", nechá se slyšet Rosta. Překonáváme převýšení 500 mýškových metrů téměř po čtyřech. Brodíme se jalovcem a vlochyní. Kamenná mohyla na předvrcholu ... konečně vrchol! Klesáme na zem, doplňujeme kalorické ztráty. Pampo s Mamutem opět "polykají" několik chodů, za ustavičného lamentování Štopky, která jim spílá do žroutů.

Sestupujeme do sedla řešanu. Charakter krajiny je nějíž úplně jiný než na Paríngu. Tam jsou jen holé a vysoké skály, suťoviska, občas ledovcové jezero. Tady jsou zaoblené kopce, měkké porostlé travou. Paríng je divoký, nelitostný, krásný, chození po něm je doprovázeno lehkým mrazením v zádech.

^{jeho strmých úbočích}
Zde jsou cesty široké, pohodlné, pokud nejsou, chodí se po loukách. Člověk tu má příjemný pocit bezpečí, klidu.

Ted se před námi otevírá nedohledná pastvina. Uprostřed toho zeleného letiště se odvíjí surrealistická scéna - na miniaturní kostkované lodi se tísní čtyři polooblečení lidé a malé batole. Z rádia chraptivě vyřvává muzika.

Kamenitá stezka prošlapaná koňmi se šplhá po strmém úbočí Vf. Șureanu. Z dálky se ozývá pastýřská píšťala. Docházíme k bačovi. Slípek ho fotí, bača je nadšen. Neustále děkuje a uklání se. Je snaž opilý, či co. Píšem si jeho adresu. Před půl hodinou překvapivě tudy prošli Češi, kteří baču též fotili, ale neměli tužku a vyryli se jeho adresu nožem do notesu. A tak měl bača strach, že adresu nepřečtou a prosí nás, abychom je dohnali. Nedohnali jsme je.

Cesta klesá do krásného údolí Gropșoară. Na dně se třpytí potok. Na jednom úbočí je veliká salaš. Na druhém stavíme stany. Tábořiště je sice poněkud z kopce, ale nevadí. "Aspoň bude v noci vzhůru!", komentují to členové oddílu.

Sedíme u ohně, vaříme. Z lesa se vynoří tři postavy. Stará bačová a dvě mladší ženy. Pořád se smějí a drží se jedna druhé. Tváří se stydlivě, ale drze lezou do stanů. Jedné je, jak zjišťujeme dvacet a má stříbrné zuby /ocelové/, druhé je patnáct a vypadá na dvanáct. Povídají o životě na salaši. Nakukují do mého stanu. "V tomhle spíte?", nedůvěřivě se ptají. Vysvětlují jim, že s péřovým spacákem a karimatkou mohu spát i na sněhu. Nevěříceně osahávají spacák. Když odcházají, berou mě stranou a aby ostatní neslyšeli, říkají mi, že mám přijít spát na salaš, aby mi nebylo v noci zima. A že mám vzít s sebou i Gama.

S Kneečkem, Rostou, Luckou a Gamem vytváříme k večeři lívance ze žinčice a sojové mouky. Jsou výborné, byť poněkud beztváré. Vylepšené ostružinovou marmeládou pak rychle mizí. Posilněn vydatnou stravou, poopravuje Knee své včerejší názory na přátelství. Diskuze se protáhne až do jedné hodiny v noci.

pondělí 18.8.1986

Budím Gama v sedm hodin. Prý co šílím, když jsem včera odešla, dohodlo se, že se dnes bude spát do kolika kdo chce. Shwilly je v Praze, oddíl má prá ...

Odcházím s Gamem a Luckou na salaš pro mléko. Dostáváme snídaně - výborný chléb a čerstvé máslo. Dělají dva druhy másla. Jeden je obyčejné, druhé je smíchané se solí.

Tábor mezitím ožívá. Svaz žen se jde mýt, ostatní se opalují, hrají šachy, čtou si, zpívají, jedí či dělají jinou podobnou fyzickou namahavou činnost. Přichází holčička Maria ze salaše a kluk /snad osmnáctiletý/, který zde pase krávy. Usednou poblíž nás a dívají se. Holčička, která se miň stydí si bere zůšdavě do ruky harmoniku, kartáč na vlasy, krém, polévku v sáčku ... Kdyby nebyla bílá, skoro bych si připadala jako v nějaké rozvojové africké zemi.

Pampoš, Knee a Mamut, kterým je tahle sladká zahálka protivná, odchází pro Shwillyho. Máx Lucka někam mizí. Navečer vyrážíme s Gamem, Štopkou a navrátilivší se Luckou na salaš. Lucka zde strávila skoro celý den:

Ráno jsem úspěšně zaspala. Vstala jsem v deset hodin. Co to? Všichni vypadají čerstvě probuzeně?! Honem se ptám Sorry, co se děje, no a ona ve veselém rozmaru odpovídá, že včerejší diskuse se drobátko prodloužila a že tedy přemluvili řama, aby se dnes nikam nešlo. Po dopolední hygieně se ptám Luisy: "Půjdeš se mnou do salaše?". "Až večer." Tuto odpověď jsem slyšela ještě třikrát.

Hm, tak půjdu sama. Do salaše se dostávám již pod známou zámkou, že chci vodu. Rumunký mi přátelsky vysvětlují, kde ji najdu, a když vidí, jak mi slzí oči od kouře, zvou mě do tzv. sýrárny. V sýrárně chvíli okukuji, rumunské ženy mezitím ostošest mávají rukama nahoru-dolů. "Co to dělají?" Ha, dávají mi uchutnat. MÁSLO. Takže ten džber s káškem, jak s ním mávají, je máselnice /sakra, že jsem ji ~~nikdy~~ neodhalila dřív, vždyť nám stojí doma u zrcadla!/.

Zkouším také dělat máslo, ale po několika vteřinách zjišťuji, že to není taková slast. Když máslo vyndají z máselnice, dávají mi ochutnat. Chválím jim to. A dostávám chleba s máslem. Když ho dojím, cpou mě ven ze salaše, že by mně měly plný zuby? Uf, ne, ukazují mi, jak se dělá máslo dál. Chudinky, už půl hodiny ho máchají v té ledové vodě a nic. Furt máchaj a ždímaj a muchlaj a zase do něj mlátěj.

Konečně už jdu do salaše. Tam mezitím přišel jejich spolubydlící, osmnáctiletý jinohorjan. A skvělé Rumunký měly dojem, že jsem akorát na vdávání. To tak! Snažím se

jím vysvětlit, že u nás se dívky vdávají tak v 25 letech. Nepochopily, cpaly mi ho furt. Také naučit Rumuny českou polku na rytmus jejich písťaly mi tak moc nejde, ale přesto jsme si zatančili.

Ze salaše jsem odcházela ve tři hodiny odpoledne. Večer jsme šli pro mléko a přišli jsme když zrovna dojili ovce. Gam to chtěl zkoušet a tak ho posadili do jednoho kurníku, aby se díval. Já jsem na tom byla dáleko lépe. Sedla jsem si Marii na kolena /Marie byly všechny ty Rumunký, tak té nejstarší/ a zkoušela jsem dojít. Mléko stříkalo všude jinde, jen ne do kyblíku. Škoda.

Pak jsme dostali máslo a šli jsme vařit. Jak nám zasypalo prostředí salaše a vůbec lidí, jak tam žijí? To až někdy jindy. To by bylo na dlouhé lokte.

zapsala Lucka

Slunce růžově a červeně zapadá za temné kopce, oheň praská, dlouho do noci čekáme na kremrole, které mají přijet ze svatby a přivézt s sebou Shwilllyho.

úterý 19.8.1986

Po snídani balíme tábor, každý je posilněn kremrolí a pak vyrážíme dál. Stavujeme se na salaši, dáváme Mariím zbytky past na zuby, krémů ... Věnuji jím i prací prášek v tubě - Trimin. Vysvětluji ~~jím~~, že je to na praní prádla. Nedůvěřivě se na to dívají a jen co se otočím, zkouší ho v puse. Hrozně se šklebí, ale mají ze všeho radost. Ještě poslední foto a pak stoupáme nahoru na hřeben.

Po úbočí Vf. Negru /l 862 m/ ~~překláz~~ je cesta téměř neznatelná, nahoře na Mlácile jdeme místy vyschlými koryty potoků. Těch tu vyvěrá nepočítaně. U některých je voda svedena do dřevěného žlábku, takže se dá i načepovat do kanystru.

Míjíme salaše, odháníme psy. Cesta se poznenáhlu rozšiřuje, krásně se po ní šlape. Slunce ~~zazáří~~ nemilosrdně pálí, vítr osvěžuje. Slídový písek, jímž je cesta vysypána, nás oslepuje. Třpytí se tak, že ~~zazáří~~ místy musí zavírat oči. Procházíme okolo "Velké a Malé hvězdy" /Steaua Mare l 730 m, Steaua mică l 675 m/. U velké salaše se pseae bílá kobyla a černé

Skupina Knee, Mumo, Pampo

"Jak jsme šli pro kremrole /pro Shwillyho/"

Vyrazili jsme v poledne. Cesta vedla loukami mezi kravami, které - k našemu údivu - často ležely ve spořádaných řadách. Bylo hezky, slunce svítilo, mouchy bzučely, cesta na mapě byla jasná. Podle ní jsme byli na hřebeni a měli jsme sestoupit do údolí, kudy vedla cesta a potok. Sestup byl obtížný, stěny údolí byly dost prudké a porostlé houštingmi, kterými zřejmě před námi ještě nikdo nikdy neprošel. Nevycházeli jsme tedy z údivu, když jsme dole objevili potok, nikoliv však cestu. Chvíli jsme ji hledali, ale všude byla buď jen voda nebo houštiny. Nejdřív jsme se pokoušeli skákat z kamene na kámen, po čtvrt hodině jsme to vzdali a šli pěšky. Byl ledový. Nejdřív jsme se z toho radovali, postupem času radost přešla, když jsme si uvědomili, že takhle budeme putovat ještě několik kilometrů.

Nebyl to totiž ledajaký potůček. Kameny sice byly kluzké jako v každém jiném, ale v tomhle jsme slézali minivodopády, překonávali překážky v podobě kmenů padlých přes vodu, prodírali se houštinami a padali do vody. Když jsem upadl já, zůstala nad hladinou jen moje hlava, vršek báglu a foták ve zvednuté ruce.

Cesta nebyla a nás to už nebezpečilo, tak jsme obočili na první jan trochu slibně vypadající pěšinu. Za chvíli se však k našemu velkému žalu ztratila. A zase houštiny. Nejhorší bylo, že kopec byl čím dál strmější, až se změnil ve skály a my začali horolezit, protože jindy cesta nevedla.

To všechno bylo velké zdržení, takže když jsme na jedné skále / ve stěně/ usedli k obědu, snadno jsme si spočítali, že ještě chvíli bloudění a sraz se Shwillym nestihneme. Totiž zapomněl jsem říct, že tou dobou jsme byli totálně zbloudili. K obědu byly suché vločky s rozinkami, kus špeku s chlebem a čokoládové sušenky. Pampo si navíc přidal cosi, co pomocí mého atlasu určil jako nedozrálé brusinky. Ale vypadalo to spíš jako nějaká neurčitelná jedovatá rostlina rostoucí pouze v této lokalitě.

Další cesta vedla borůvčím. Ale to borůvčí bylo vysoké snad půl metru. Jedli jsme ho za chůze a nemuseli jsme se vůbec schýbat. A rostli na něm obrovský borůvky.

Najednou jsme vyšli z lesa a narazili na cestu, která vypadal na tu naší. Po ní jsme pořád klesali níž a níž, až jsme celkem bez problémů ~~####~~ došli na silnici. Po ní jsme šli až k cabaně, kde jsme měli mít sraz se Shwillym. Byli jsme tam včas a tak jsme jen tak seděli a pozorovali cvrkot. Chodila tam sousta domorodců s kýblemi plnými malin. Všichni je nosili do jedné malé chaloupky. Tipovali jsme, kolik asi může stát jeden kýbl, že bychom si něco také koupili. Nakonec se Pampo s Mumem vydali za obchodem a přišli zpět se spoustou malin. Snědli jsme je a dostali ještě přidáno. A vše zadarmo. Uprostřed hodů dorazil Shwilly, tak si dal s námi. Jak směrem ke dhu ubývalo malin, tak přibývalo červů. Ale nějak to nevadilo.

Úplně přecpaní jsme se vydali na zpáteční cestu. Měli jsme zpoždění, Shwilly nepřišel úplně včas, tak jsme nasadili vražedné tempo, jaké jsme ještě nikdy nezažili. Shwilly se chvíli pokoušel začít chůze ličit své zážitky z cesty a ze svatby, ale brzy toho nechal.

Tempo bylo vražedné až nahoru. Za chůze jsme i jedli - bylo jasné, že kdybychom se jen na chvíli zastavili, už bychom se tak rychle nerozešli. Po cestě už se setmělo, takže když jsme vylezli na hřebeny, byla už tma, hvězdy svítily a krajina kolem dokola byla úplně stejná - samý kopec.

Namířili jsme si to pravděpodobným směrem. Vypadalo to, že jdeme docela dobře, a že budeme v táboře docela brzo natto, jak pozdě jsme vyrazili. Jenže jsme se ocitli v krajině, kterou jsme přestali poznávat. Pampo sice tvrdil, že "támhle ten kopec s trojnožkou poznává", ale mně se to moc nezdálo. Popravdě řečeno, já, Mum a samozřejmě Shwilly, jsme už vůbec nevěděli, jak dál. Jen Pampo se střídavě domníval, že bud už ví, kudy vede cesta, nebo ne, a tak nás povzbuzoval injekcemi svého silného ducha v další cestě. Vždycky jsme ale po chvíli zjistili, že jdeme špatně.

Pak jsme uslyšeli pejsky. Bylo jich hodně a podle štěkotu byli dost zuřivý. Zastavili jsme se a bez dechu poslouchali, jestli se blíží nebo ne. Zááálo se, že ~~je~~, takže jsme se napůl rozběhli směrem, kterým zavelel Pampo. Neměli jsme žádný klacek a tak když jsme narazili na železnou tyč se starou značkou, vzali jsme ji bez váhání s sebou. Byla příšerně těžká, museli jsme

ji nést dva a nedovedli jsme si ani představil, jak bychom se s ní bránili. Myslím, že jsme se všichni dost báli. Když už se zdálo, že nebezpečí pominulo, s chutí jsme tyč pustili na zem.

Došli jsme k lesu a začali se prodírat houštinami. Naproti přes údolí jsme poznali Černou horu /Vf. Negru/, tak jsme věděli, že tábor musí být někde v lese pod námi. Hledali jsme ho snad hodinu. Byl jsem docela unavený a Mumovi mž to taky moc nešlapalo. Do poslední chvíle jsme tábor neviděli, až pak jsme najednou vylezli na louku a uviděli první stan. Blaženost.

zapsal Kneeček

okolo "Velké a Malé hvězdy" /Steaua mare l 730 m, Steaua mică l 675 m/. U velké salaše se pod rozložitým kaštanem pase bílá kobyla a černé hřibě. Průzračný potok přebíhá přes cestu. Voda v něm je ledová a chutná.

Přecházíme vrchol Godeanu /l 656 m/. díž dlouho nebyla po cestě žádná studánka, kanstry jsou prázdné, žízeň veliká. Scházíme po jižním svahu Culmea Muncelui stezkou vyšlapanou kravami. Bloudíme, cestiček je zde vyšlapáno mnoho. Která je ta pravá?

Ocitáme se na široké kamenité cestě. Před námi stojí indičtí buvoli /?/. Shwilly ze sebe dělá toreadora, shazuje kletr, bere červený šátek. Olééé !... Buvoli se ani nehnou, jen tupě zírají, co to ten člověk dělá. Nakonec se nechají i pohladit. Okolo jde místní nimrod. Ptám se ho, kudy se jde na Sarmizegetusu. Máme prý jít s ním, ukáže nám cestu. Po cestě znamí z něj tahám informace o zdejší fauně. Přemnožili se jím tu prý vlci. Právě provádí odstřel.

Na rozcestí se s námi loučí. Ještě nechá Shwillyho vystřelit z pušky. Výstřel ho odhodí půl metru dozadu a rozlehne se po celém širokém údolí.

Jdeme zkratkou, prodíráme se houštinami, klouzáme po krkolomných svazích. Konečně Sarmizegetusa Regia. Vrháme se k vodě. Vypiju snad tři litry. Pak se teprve začneme zajímat o okolí.

Jsme na rozlehlé terase. Opadál ve zbytecích dáckého hlavního města se pasou ovce. Před námi se rozpadá snad již nepoužívaný příbytek archeologů. Díry ve střeše, v podlahách, před domem pár rozviklaných lavic a stolů. Vedle jáma, snad nějaké naleziště. Spousta odpadků. Bohužel i české konzervy. Po úzkém prkně přecházíme bývalou stoku. Ocitáme se v kamenném kruhu. Třistašedesát kamenů, které tvoří obvod zřejmě kdysi sloužilo k měření času. Zřejmě nedávno byly do vnitřního obvodu dodány nestejně vysoké dřevěné kvádry. Dobře se po nich leze. K čemu sloužily, těžko říci. To Rumuné turistovi neprozradí. Velká plechová tabule u polozapadlého domu podává pouze informace typu: "Táhle vidíte kámen". A ještě hrdý dodatek, že "Archeologické výzkumy vynesly na světlo důležité svědectví o vysokém stupni hmotné i duchovní kultury dáckého národa".

Za kamenným a dřevěným "kaledářem", jsou zbytky osmnácti sloupů sanktuaria, ojedinělé kameny naznačují další kruhový útvar "Rotundu". Vedle je menší kruh, vyložený mohutnými kamennými plotnami, tzv. "Sluneční disk". Prý představuje Slunce.

Na druhé terase, která je asi o půl druhého metru níže, leží ve třech řadách osmnáct velkých, zubem časů ohlodaných disků ze starého sanktuaria. Na nejvýše položené terase jsou zbytky mohutného chrámu. Z jeho 60 sloupů /o průměru dvou metrů/ se zachovaly jen patky.

Sakrální část Sarmizegetusy, ve které bývalo šest svatyní a chrám, byla s pevností spojena cestou vydlážděnou po římském způsobu kamennými deskami. Část cesty je původní - byla odkryta při archeologických vykopávkách. Gam zkouší, jak se po ní chodilo. Klouže to. Cesta je nyní ~~zelenou~~ utopena ve věčném stínu vysokých stromů a kameny jsou porostlé vlhkým zeleným mechem.

Vycházíme do kopce. Z džungle kopřiv a maliní se tyčí zbytky obranné zdi. Je široká čtyři až pět metrů, z obou stran jsou kamenné kvádry, mezi nimi kamení a hlína. Kvádry jsou na sebe naskládány s takovou přesností, že ~~nechce se ani~~ by se dnešní rumunští stavitelé měli propadnout hanbou při pohledu na ně. /Když jsme procházeli Petroșani, obdivovali jsme velice hezké moderní obytné domy. Když jsme k nim přišli blíže, zjistili jsme, že stavitelé mají povolenou odchylku půl metru, kterou rádi a často využívají/.

V místech, kde kdysi stály brány, zed vypadá, jako by ji někdo dostavoval. Snad archeologové. Obě brány, východní i západní, byly zbořeny v minulém století. Archeologové-amatéři v nich pátrali po údajném Decebalově pokladu.

Celkově zaujmá pevnost rozlohu asi 3 ha. Vně pevnosti byly nejen svatyně, ale i sídliště civilního obyvatelstva. Na deseti menších terasách na západ od pevnosti byly nalezeny zbytky četných řemeslnických dílen a skladů.

Procházíme dávným sídelním městem dáckých králů. Působí impozantně, přesto, že je již stovky let v rozvalinách - v roce 106 našeho letopočtu ho dobily římské legie vedené císařem Traianem.

Celé sídliště je vybudováno ve strmém kopci. Jediná dnešní příjezdová cesta ~~zemevede~~ po nově zbudované ~~zemní~~ prašné cestě, která se šplhá nahoru hlubokým úzkým údolím "Bílého potoka". Leč dostik kultury! Zavíráme rumunského průvodce řečí, stejně už mu dochází dech. V nohách máme asi třicet kilometrů, únavu doléhá. Bereme ručníky, mýdla a sestupujeme k potoku. V ohybech vytváří hluboké vany plné vody. Zoceleni ledovcovými jezery Paríngu, vrháme se do chladné lázně a přes promodralé rty derou se nám radostné výkřiky. Smýváme ze sebe prach, oblékáme poslední čisté ponožky a osvěžení vracíme se do Sammizegetusy.

Stmívá se, stavíme tropika po obvodu dácké svatyně. Budiž nám dáčtí bohové příznivě nakloněni! Dlouhodlo noci řešíme u ohně otázku půjčování: komu půjčit a komu nepůjčit věc, kterou máme rádi.

Během noci se nic zvláštního nestalo.

středa 20.8.1986

Ale vše vlastně stalo. To jsme zjistili až před snídaní. "Rosťo! Kde máme slaninu?" "Kopčeme, a kde máme my slaninu? A salám?" "Jo, jo, Kopčeme ..." "

Dlouho a marně jsou hledány dobroty, které jsme si po cestě odpírali, aby poslední snídaně v horách byla lahodným zakončením našeho putování. Zřejmě již delší dobu odpočívají i s igelitovými sáčky v žaludku divokého psa či vlka.

Snídáme skromně - těstoviny s česnekem a cibulí. Alespoň něco teplého. Dál už si asi nic neuvaříme.

Gam rozvážně balí, navzdory rytmu udávaném Shwillyho netrpělivě přešlapujícími nohami. "To jsem zas poslední?", upřímně se diví. Ted se zase upřímně divíme my.

Konečně vyrážíme. Před námi je dlouhá a únavná cesta. Šlapeme po kamenité silnici podél Bílého potoka /Píriu Alb/. Objevují se dva domy - předzvěst blízké vesnice. Okolo domů se válí prasata a ukoptěné děti. Na potoku je z hlíny, kamení a prken zbudovaná malá přehrada. Voda je kalná, ale osvěžující. Neodoláme a smáčíme si těla. Rumuni se sbíhají. Taková podívaná! Raději si pod jejich pohoršenými pohledy necháváme něco oblečení na sobě. Rychle se oblékáme. Ostatní už vyráží, když si Gam zavazuje

čení na sobě. Rychle se oblékáme. Ostatní zž vyráží, když si Gam zavazuje první tkaničku u tenisek. Doháníme je pomalu.

Kapka. Druhá. Za chvíli leje jak z konve. Dobíháme do vesnice Grădiștea de Munte a schováváme se na zápraží místního národního výboru. Předseda /?/ nás zve dovnitř. V malé neútluné místnosti hrajeme šachy, Knee s Luckou dojídají snídaní. Děšť zanedlouho ustává a my pokračujeme v cestě. Zastávka v koloniálu. Nic tam nemají /k jídlu/. Rosťa se dívá na čepice a chová se k prodavačce/docela milé/ jak bílý pán k černochovi v Jihoafrické republice. Hned mu za to důkladně vyčiní. Rumuni jsou přece lidé jako my.

Za vesnicí jsou obrovské miliře, doutnající hromady dřevěného uhlí, haldy bukových polen, příjemná vůně ohně. "Vstup na pracoviště zakázán!" oznamují nápisy na kraji bukového lesa "Kdo má les, má budoucnost!", ~~zároveň~~ hrdě hlásí panely podél pasek.

Přicházíme do civilizovaných končin. Čas od času je prach ~~zvuky~~ zvířen motorovým vozidlem. Podél cesty rostou zaprášené ostružiny. Štopka /puchýře/, já /bolavá kolena/ a Gam /soucit/ uzavíráme kolonu.poutníků.

Od Cabany Costești vede asfaltka. Kráčí se rychleji a pohodlněji. Cesta je lemovaná zahradami. Přelézáme ploty a hladově trháme ryngle, zelená jablka, švestky.

V Costești se zastavujeme. Odsud má jet autobus do Orăștie. Sedíme u plotu, dojídáme zbytky zcizeného ovoce. Z protější chalupy vychází pán s malým hochem. Jdou se umýt k potoku. Pootevřenou bránou je vidět studna s okovem. Vodovod tu asi, na rozdíl od elektřiny, ještě nemají. A té elektřiny také nemají mnicho. Začíná pršet, přetahujeme přes sebe igelity. Sláva, autobus! Nasedáme. Sorry, Luisa a Kopčem dlabou puding, který si uvařili. Kopčem vlastně moc nejí, nostalgicky vzpomíná na mǎmǎligu. Mamut pečlivě oprášuje Berg-haus/musel, chudák, chvíli ležet na zemi/. Knee pouští sednout starší Rumunku. Dívá se na něj nevěřícně.

Zastávka. Autobus zavírá dveře, rozjíždí se ... "Nu! Așteptați!", zní ze zadu sborově. Řidič staví, z vedlejší ulice dobíhá mladá děvče. Osazenstvo autobusu spokojeně zamručí, řidič zavírá dveře, rozjíždí se ...

V Orăştie staví autobus téměř uprostřed tržiště. "Cetky!", volám a děvčata mne radostně následují. Probíráme se plechovými prstýnky. Když je chceme platit, Rumun odmítá: "Jsme přece přátelé!".

Knee, Pampo a Kopčem mě táhnou k malému ukoptěnému klučovi. Prodává ohromně dlouhé dřevěné lžíce, které si chtějí koupit. Chvíli se domlouváme o ceně a chlapci pak vítězoslavně odcházejí se lžíci typu "bagr".

Nádraží je na opačné straně města. Musí se tam jet autobusem, který stojí o něco dál. Po cestě nakukujeme do výkladů i dovnitř do obchodů. V knihkupectví mají kromě Ceaușescových spisů i dobrou mapu Retezatu. V samoobsluze s potravinami je obvyklý sortiment: dlouhý regál s alkoholem, kratší s podivnými hranatými těstovinami a dva regály s marmeládou. Kupujeme si šípkovou a růžovou /z růží/. Vedle je obchod s pečivem. Dá se tam kromě "pomsty milovníkům sušenek" koupit jen přitvrzlý bochánek betonové konzistence.

Docházíme k zastávce. Gam rychlosní blesku kupuje v obchodu chleba a naskakuje do autobusu.

Nádraží je oprýskané a špinavé. Knee přesto hrdině vyráží na pánské záchodky. Ale zas takový hrdina není.

Vedle nádražní budovy je studna. Spouštíme okov, rumpálem vytahujeme vodu, vylíváme džber do plechového korýtka a - z kohoutku teče voda!

Vlak nás veze až do Simerie. Další vlak jede až po půlnoci. Zde Rozdělujeme se do skupin, bereme batohy a vyrážíme do centra města. Několikrát jím projdeme, než zjistíme, kde je. Uprostřed náměstí s vypuštěnou fontánou si necházáme kletry a střídáme se v jejich hlídání. Obejdeme všechny obchody. I když je to neuvěřitelné, všechny obchody i všechno zboží vypadají stejně. Jen v parfumerii to páchně tak, že se nelze zmýlit.

Vstupujeme do moderní samoobsluhy. Napravo je místo narvaná lidmi. Dostali snad maso, sýr nebo vajíčka. Uprostřed je pult s chlebem. Vlevo ostatní potraviny. V jednom regále rozdrolené jádrové mýdlo, jed na krysy a prášek na nádobí. V ostatních regálech jen vodka, slivovice, marmelády, těstoviny, několik šruhů nakládané zeleniny, několik druhů rybiček. Výjimkou jsou řecké olivy. Jinak tu není nic jiného.

Žádné polévky v sáčku, mražené zboží, hořčice, šláva, sušené potraviny ... prostě nic.

Jdeme s Mamutem do kavárny. Kupujeme si zmrzlinu a dortík. "A třikrát kávu, prosím". "Kávu?", pronáší prodavačka stejným tónem, jako by říkala: "Slavičí jazýčky zde ve vesnici?". "No kávu! Jsem přece v kavárně!?", nedávám se odbýt. Ale není to nic platné. Kávu nemají. Nemají ji ani v ostatních restauracích a asi ani v celém Rumunsku.

Sedíme na malém náměstíčku, Gam a Shwilly drnkají na kytaru, dívky zpívají. Přichází starší paní a ptá se, jestli nemáme kávu. Emča vytahuje zbytek z batohu. Paní radostně svitne v očích a ptá se, co je dlužna. Emča jen velkoryse mávne rukou.

Část lidí odchází do kina shlédnout nějaký škvár, ostatní si čtou, hrají šachy, pospávají. Já dopisuji deník. Z kina se vracejí lidé rozjařeni. Shwilly hraje šachy s Rumunem. Šerí se a někteří se ukládají ke spánku. Ve spacácích vypadají na trávníku jako obrovské bachraté housenky. Shwillyho partie přechází v zápas Československa proti Rumunsku. Mezinárodní utkání korunuje vítězství českého ducha.

Dávám se s Rumuny do řeči, což je prý zakázáno. ~~Rumuni~~ Mnoho zajímavého se od nich dovídáme. ~~Rumuni~~ Mohou jezdit do socialistických států, ale musí před tím žádat o pas. Ten nemají doma jako my. Pak čekají. Třeba také dva roky. Když pas dostanou, vydělají, když se vrátí, pas zase odevzdají. Na západ jsou cesty tak obtížně, že se dá snad jezdit jen služebně. Některé jídlo mají na příděl: cukr 1 kg měsíčně, olej půl kila měsíčně, másla 200 g ... Prý drží dietu, aby nebyli tlustí. Sušené potraviny se u nich téměř nedají koupit. Vzpomněla jsem si na Rumuna, který se nás v táboře u Dlouhého jezera ptal na cestu. Říkal, že do hor nikdy nejde s batohem lehčím než 30 kg. Měl pochroumanou ruku a mně se zdálo divné, proč tahá tak těžký batoh. Musí-li však s sebou nosit potraviny ve skle a v konzervách ...

Ceauescu se stará nejen o to, aby jeho národ nebyl obézní, ale i o to, aby zbytečně neubíjel čas před televizí. Ve všední den vysílá jen dvě hodiny /z toho je prý hodina věnována Ceaucescoví/, v sobotu večer vysílá déle a v něděli vysílá dopoledne i odpoledne. V sobotu se chodí do práce i

do školy. Poslední tři roky mají pracující jednu sobotu v měsíci volno.

Přišel policajt a vyhnal nás. Rumuni říkali, že nás samotné by nevyhodil, nelíbilo se mu, že jsou s námi i oni. Budíme spáče a tmavým městem /veřejné osvětlení téměř neexistuje/ se přesouváme na trávník před nádražím. Já, Gam, a Štopka se bavíme dál. Kopčem, který je také s námi, záhy nespolečensky usíná. Ostatní spí opodál.

Rumuni si půjčují kytaru. Skoro všichni obstojně hovoří anglicky a mají překvapivý přehled o západních hudebních skupinách. Zpívají nám jednu skladbu z desky "Money for nothing", která je snad jen rok stará. V Rumunsku prý kvete černý obchod s muzikou. Desky, které se dostanou do země, jsou na černo náhrávány ve státních studiích na rumunské kazety a pak prodávány na černém trhu. Dají se tam koupit i jeansy /asi 1 000 - 1 500 lei/, tenisky Puma /1 200 lei/ ...

Zpívají nám písničky jedné rumunské skupiny, která emigrovala do NSR. Jsou docela hezké a znějí italsky. Ptám se na cigarety - neustále se nás někdo ptá, máme-li cigarety KENT. Prý je to zavedené platidlo. Jednu krabičku kupují od cízinců za 60-80 lei, mezi sebou si ji prodávají za 100 - 120 lei. Bez cigaret Kent se prý dá jít k lékaři, ale člověk si nemůže být jist přežitím... Prodáváme jim s Gamem zbytek cigaret, které jsme si sebou vzali na úplatky a na výdělek. Cenu tvoříme dle normálního přepočtu /15 kčs = 15 lei/ a kluci mají radost.

Gam zpívá písničku Simona a Garfunkela, Rumuni jsou nadšeni. Čas se chýlí, už je jedna hodina v noci a kluci musí odejít. Loučíme se, kluci si ode mne berou adresu. Štopka nařizuje budík a na hodinu jdeme spát. Pak musíme jít koupit místenky.

Pípání mě vymrští ze spacáku. Venku je tma a zima. Err... Budíme Gama a jdeme na nádraží. Vracím se pro oblečení, je zima. Dělám rámus, svetr vytahuji z pod Štopky, ale myslím, že by ji teď nevyburcoval ani výstřel vedle ucha.

Místenky ná prodávají, volají kvůli tomu do Bukurešti. Vracíme se zpět a budíme ostatní. Zmateně vylézají ze spacáků a tváří se přitrouble. Na nádraží však přese všechno přicházíme včas. Já a Gam máme místenky ženám do vedlejšího vagónu. Naše místa jsou však již obsazena spícími dětmi. Co teď? Nezoufat! Z vedlejšího kupé na nás mávají. ~~ženám~~ Příští stanici

vystupují a uvolní nám místa. Spokojeně usedáme do polo-prázdného kupé. Přizveme ještě jednoho českého kluka s narvanou krosnou. Byl v rumunských horách sám. Parták mu třetí den odpadl kvůli třicetikilovému batohu.

Vyndavám karimatku, hážu ji na nosič zavazadel a spokojeně nahore usínám. Gam pospává dole na sedadle. ~~Ráno~~

Ráno se přesouváme k našim. Tak spokojenou noc neměli.

čtvrtek 21.8.1986

Z krásných rumunských hor do ošklivých rumunských měst /pravda je relativní/ a teď ... BUDAPEŠŤ. Připadám si jako někde hodně daleko na západ od naší matičky vlasti.

Všechny ulice přímo výstavní, čisto!!! Plno vůně a jídla. Údernická skupina v čele se Shwillym vyrazila do maďarských kin sehnat informace o programech. Po menších obtížích jsme zjistili, že v kině XY dávají Indiana Joe... /nesmyslný dodatek v maďarské řeči se nepodařilo přeložit/. Poté jsme si užili fronty ve směnárně.

Jinak pevný blok Poseidonů se rozpadl na různé části a ta naše, ve složení Lucka, Luisa, Slípek, Rosťa, Knee a já, jsme se vydali na Margaretu. Cestou jsme se stavili a samoobsluze, kde jsme neodolali a nakoupili plno hezkých věcí s maďarskými nápisy. Dohromady s Kneečkem /dále jen K./ jsme utratili 107 forintů. Na Margaretě jsem zjistil, že mé plavky má K. A ten byl v pánské šatně. Po happy-endu této epizody se kluci ponořili do "bahňáku" a my, srdnaté dívky, jsme se vrhly do chladných vln velkého bazénu.

Pak jsme s K. vybalili jídlo a pustili se do něho. To bylo objevů! Maďarské názvy jsou opravdu nevyzpytatelné. Během našeho přežírání se, ostatní se od nás odpojili. My čekali na vlny. Pěkně jsem se pohoupalaaa pak jsme klusem vyrazili do kina. V autobuse jsme si domluvili ochranné zařízení v případě "REVIZOR".

Do kina jsme doběhli v pozdějších hodinách a po menší frontě nastal zdlouhavý rozhovor s maďarskou pokladní, který se většinou odehrával písemně. Konečně jsme se piktáhli do

dovnitř. Asi tak na konci úvodní scény. Ke svému potěšení jsme zjistili, že film je mluven anglicky a maďarské jsou poze titulky. Film byl skvělý a musím podotknout, že K. jako překladatel, patří ke špičce.

Když nás osleplil jas ulice, vydali jsme se pěšky k nádraží, za náruživého prohlížení města. Viděli jsme několik dokonalých obchodů: např. s gramofonovými deskami. Tam snad měli úplně všechny, ale kdo neumí maďarsky, má smůlu.

Navštívili jsme zmrzlinářský krám s obrovským výběrem asi 15 druhů. Zavrhli jsme obvyklou kombinaci z ČSSR - totiž ananas s vanilkovou /tomu jedinému jsme rozumněli/ - a dali jsme si zmrzlinu s hrozným maďarským názvem. Byla to však děšně dobrá meruňková zmrzlina, mňam, mňam ...

Pak jsem koupila šampóny /pro maminku/ a ostatní peníze jsme utratili za požitky /zmrzliny, švestky, alkohol a noční podníky .../+/-

Na nádraží dostal K. od oddílu karimatku /maďarskou a dbravou/ k narozeninám, od Baší pusu a jelo se dom.

zapsala Sorry

Margareta? Ne. Kino? Taky ne. Vyrážíme tedy s Gamem, Štopkou a Mamutem užívat velkoměstských radostí. První radostí je samoobsluha ve "Skale", kde si kupujeme obrovskou hromadu jídla. Druhou radostí je, že celou tu hromadu sníme. Čabajský sýr, jogurty, housky, sýr, hroznové víno ++.

Prohlížíme si město, galerie, nově postavené domy, kupujeme kreslící perka Rotring, karimatky. V nóbl kavárně si dáváme kávu se šlehačkou a pak trneme, jestli na to vůbec máme. Štopce pomáháme koupit dárky pro rodinu. Ještě stačíme zajít do Galerie. A pak máme ještě hodinu času navíc, protože jsem si zapomněla přeřídit hodinky ...

Před hotelem hraje maďarská skupina "Part-time lover", píseň Stevieho Wondera. Hudba se rozlévá po náměstí, lidé se zastavují, naslouchají. Všichni mají najednou čas chvíli tu postát či alespoň zvolnit krok, všechny si podmaňuje atmosféra nedělního odpoledne.

Vracíme se na nádraží. Noc ve vlaku je horká, lepkavá a úmorná.

+/- Pád do morálního bahna jsme ji však překazili včasným odjezdem.

pátek 22.8.1986

PRVNÍ DOJMY Z CIVILIZACE :

Mamut:

Po čtrnáctidenním putování po rumunských horách zase v Čechách. Proboha, kam jsme to přijeli? Nespletl si strojvedoucí světové strany a neobrátil na západ? Vcházím s Gamem do bytu Krejčíků a připadám si jako v bytě zámožného švýcarského občana. Tento dojem znásobuje Dani, která s námi měla jet na surfy. Dani je Švýcarka, ale má českou maminku. Po chvíli však zvykám a cestou do "Světozoru" začínám vše vidět realisticky.

Rostla:

Šok nebyl zas tak velký, poněkud ho oslabil jednodenní pobyt v Maďarsku, ale stejně mě děsí to množství lidí, kteří na mě koukají a vráží do mě. Příjemnější stránkou je Světozor a vana doma. Z vysokých hor mě s konečnou platností sráží na zem žižkovští Rómové.

Štopina:

"Jéžiš, zase Praha", říkám si. Ale v duchu se mi vybavuje vana plná teplé vody. Po Budapešti najsem tak překvapená novou civilizací. A Světozor mi dodává příjemnou náladu.

Kopčem:

Tak už se zase vracíme do těch špinavejch městeček. Trochu brzo. No, aspoň že si můžu dát něco dobrýho. Těch lidí tady všude, to je strašný. Pořád se tu někdo motá a překáží. A to jsme teprve v Rumunsku. Už abysme byli v Budapešti, na Margaretě. Vůbec se mi do Prahy nechce.

Sorry:

Příjezdem do Prahy pro mne začaly obvyklé nerváky. Bude maminka doma či nebude? Budu celý den čekat na ulici než přijde či nebudu?

Vyrazila jsem hned k telefonní budce a vytáhla známé

číslo. Tút, tút, tút ... Nic. Rychle číslo, znovù. Tút ... tút ... tút ... Konečně! Očekávaný hlas se ozval. Jsou zahráněná! Po příjezdu domů mě čekala horká koupel. Dala jsem ale přednost maminec. Když odešla do práce, ~~zjistím~~ vrhám se do vany a zjišťuji, že nejen že je moc plná /přetéká/, ale, což je horší, že je téměř studená. Přesto se mi po těle rozlévá zvláštní hřejivý pocit.

Baša:

Co to ...? Aha, dál už to nejede. Au! Ach, musím tím druhým turniketem. Páni! To je ale velká vesnice! A ty osmipatrové salaše! Pozor! Co to ... aha! To je tramvaj! Aj! A to jsou citróny! Vzpomínám si! Kde jen jsou ... Ha! Klíče! Už to mám ...! Uf, jak jen se tohle ... Jo takhle se to otvírá! Zázrak! Voda teče, když poručím! I teplá!!! Už je vana plná! Uf, uf! ŽBLUŇK.

